

PURUṢA SŪKTAM

Om tacchām-yorāvṛṇīmahe / gātum yājñāyā /

gātum yājñapātaye / daivī svāstirāstu naḥ /

svāstir mānūṣebhyaḥ / ūrdhvaṁ jīgātu bheṣajam /

śaṁ nō astu dvīpadē / śaṁ catuṣpade // 5 //

om śāntīḥ śāntīḥ śāntīḥ //

om sāhasrā śirṣā puruṣaḥ / sāhāsrākṣaḥ sāhasrāpāt(e) /

sa bhūmīm viśvatō vṛtvā / atyātiṣṭhad daśāṅgūlam // 1 //

om puruṣa ēvedagm sarvaṁ / yad bhūtaṁ yac-cā bhavyaṁ /

ūtāmṛtā-tva-syeśānaḥ / yād annēnā tīrohāti // 2 //

Om ētāvān asya mahīmā / atō jyāyāgś cā puruṣaḥ /

pādō 'syā viśvā bhūtānī / trīpād āsyāmṛtām dīvi // 3 //

om trīpād-ūrdhva ūdāt-puruṣaḥ / pādō 'syēhā 'bhāvāt punaḥ /

tatō viṣvān-vyākramat(e) / śāśānā nāśane ābhi // 4 //

om tasmād-vīrāḍ ājāyata / vīrājō adhī puruṣaḥ /

'sa jāto 'tyāricyata / pāścād bhūmīm athō pūraḥ // 5 //

om yat puruṣeṇa hāvīṣā / dēvā yājñam atānvata /

vasānto āsyāsīd ājyām / grīṣma īdhmaḥ śarad dhāvīḥ // 6 //

om śaptāsyāsan parīdhayāḥ / triḥ sapta sāmīdhāḥ kṛtāḥ /

dēvā yad-ya jñam tānvānāḥ / abādhnān puruṣam pāsum // 7 //

om tam ya jñam bārhiṣī praukṣan(e) / puruṣam jātam āgrātaḥ /

tenā dēva ayājantā / sādhyā ṛṣāyaś cā ye // 8 //

om tasmād-ya jñāt-sārva-hutāḥ / sambhṛtaṁ pṛṣad-ājyam /

pāśūgs tāgś cākṛe vāyavyān(e) / āraṇyān-grāmyāś cā ye // 9 //

om tasmād-yājñāt-sārva-hutāḥ / rcāḥ sāmāni jajñire /

chandāgmsi jajñirē tasmāt(e) / yajus-tasmād ājāyata // 10 //

om tasmād-aśvā ajāyanta / ye ke cōbhayā dātāḥ /

gāvō ha jajñirē tasmāt(e) / tasmāj-jātā ājā vayāḥ // 11 //

om yat-puruṣam vyādadhuḥ / kātīdhā vyākālpayan(e) /

mukhām kim-āsyā kau bāhū / kāvūrū pādā vucyete // 12 //

om brāhmaṇō 'syā mukham āsid / bāhū rājanyāḥ kṛtāḥ /

ūrū tad-āsyā yad-vaiśyāḥ / pādbyāgm śūdro ājāyata // 13 //

om cāndramā manāso jātaḥ / cakṣōḥ sūryō ajāyata /

mukhād-indrās-cāgniś-cā / prāṇad-vāyur ājāyata // 14 //

PURUṢA SŪKTAM - PART 2

om nābhyā āsid-āntarīkṣam / śīrṣṇo dhyauḥ samāvartata /
pādbyām bhūmīr-diśāḥ śrotrāt(e) / tathā lōkāgaṁ ākalpayan(e) // 1 5 //

om vedāham-ētam puruṣam mähāntam / āditya-vārṇam tamāsastu-pāre /
sarvāṇi rūpāṇi vīcitya dhirāḥ / nāmāni kṛtvā 'bhīvaḍān(e) yadāste // 1 6 //

om dhātā pūrastād-yamūdājāhārā / śākrāḥ prāvīdvān-prādiśās-catāsraḥ /
tam-ēvam vīdvān-āmṛtā īha bhāvati / nānyaḥ panthā ayānāya vidyate // 1 7 //

om yājñenā yājñam-āyajanta dēvāḥ / tānī dharmāṇi prathāmāny-āsan(e) /
te hā nākām mahīmānaḥ sacante / yatrā pūrvē sādhyāḥ santī dēvāḥ // 1 8 //

Uttara Anuvāka

om ādbyaḥ sambhūtaḥ pṛthīvyai rasāc-ca / vīśva-kārmaṇāḥ samāvartātādhi /
tasyā tvaṣtā vīdadhād-rūpamēti / tat-puruṣasyā vīśvam- ājānam-agrē // 1 //

om vedāham-ētam puruṣam mähāntam / āditya-vārṇam tamasāḥ parāstāt(e) /
tam-ēvam vīdvān-āmṛtā īha bhāvati / nānyaḥ panthā vidyāte 'yānāya // 2 //

om prajāpātīś-caratī garbhē āntaḥ / ājāyamāno bahūdhā vijāyate /
tasyā dhirāḥ parījanantī yonīm / marīcinām pādām-īcchanti vēdhasāḥ // 3 //

om yo dēvebhyā ātāpati / yo dēvānām pūrohītaḥ /
purvō yo dēvehyō jātaḥ / namō rūcāyā brāhmāye // 4 //

om rucām brāhmaṁ jānayāntaḥ / dēvā agrē tad-ābruvan /
yas-tvaīvam brāhmaṇo vīdyāt(e) / tasyā dēvā asān vaśē // 5 //

om śrīś-cā te lākṣmīś-cā patnyaū / āhō-rātre pārśve /nakṣātrāṇi rūpam /
āśvinaū vyāttam / īṣtam māniṣāṇa / āmuram māniṣāṇa / sarvām māniṣāṇa // 6 //